

ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Для того, щоб максимально вдовольнити інформаційні запити користувачів фінансова звітність повинна бути складена якісною. Про цю якість можна судити з того, наскільки в ній інформація відповідає якісним характеристикам.

Якісні характеристики фінансової звітності – це певні атрибути корисності цієї інформації; ознаки, відповідаючи яким, фінансова звітність може вважатись якісною, тобто корисною для користувачів. І здавалось би, якість інформації не мала б залежати від того, яку систему стандартизації – національну чи міжнародну, застосовує суб'єкт господарювання. Крім того, з самого початку реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку і до тепер Міністерством фінансів України завжди декларувалась основа для розробки українських Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (надалі – ПСБО) саме Міжнародні стандарти фінансової звітності (надалі – МСФЗ). Але як виявилось, в складі якісних характеристик фінансової звітності є дуже значні відмінності.

Тому метою даного дослідження є порівняльний аналіз складу якісних характеристик фінансової звітності відповідно до ПСБО і МСФЗ з метою виявлення спільних і відмінних рис.

Перелік якісних характеристик в національній системі бухгалтерського обліку зазначається в НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - розділ III, п. 1-5 [1] (рис. 1).

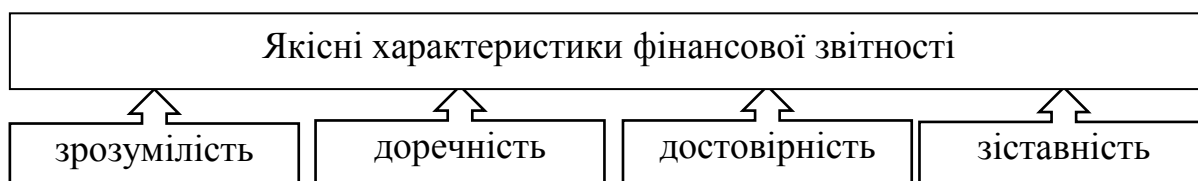

Рис. 1 Склад якісних характеристик фінансової звітності відповідно до ПСБО

Інформація у фінансовій звітності повинна:

- наводитись зрозуміло і дохідливо для користувачів, щоб за бажанням і за наявності достатніх знань вони змогли в ній розібратись;
- наводитись в доречних обсягах, достатніх для впливу на рішення користувачів;
- бути правдивою, щоб не вводити користувачів в оману;
- давати можливість користувачам порівнювати дані даного суб'єкта господарювання за різні звітні періоди, а також зі звітністю інших суб'єктів, що може бути досягнуто через забезпечення порівняльності даних.

За МСФЗ такий склад якісних характеристик використовувався до 2010 року, коли була прийнята нова Концептуальна основа фінансової звітності.

В цій концептуальній основі кардинально змінено підхід до розуміння того, що є якісною фінансовою звітністю, складеною відповідно до МСФЗ [2, розділ 3].

Для того, щоб вважатись корисною, інформація повинна задовольняти всього два основоположні критерії: бути доречною і правдиво поданою (рис. 2).

Щоб бути корисною користувачам, інформація фінансової звітності повинна бути і доречною, і правдиво поданою одночасно.

Інформація для користувача буде доречною (тобто здатною впливати на його рішення) тільки у тому випадку, якщо їй буде характерна передбачувальна і/або підтверджувальна цінність. Передбачувальна цінність інформації дає можливість користувачам формувати на її основі свої власні передбачення і прогнози, а підтверджувальна – підтверджувати чи спростовувати попередні оцінки.

Як правило, у звітності подається тільки суттєва інформація, яка є такою або з огляду на характер чи величину статті.

Суб'єкт господарювання може стверджувати, що його фінансова звітність правдиво подана, якщо в ній розкрита вся повна інформація, подана нейтрально і не містить помилок.

У 2018 році Рада з міжнародних стандартів фінансової звітності прийняла нову редакцію Концептуальної основи фінансової звітності, яка введена в дію з 1 січня 2020 року. В цій редакції підхід до складу якісних характеристик майже повністю зберігся, за винятком одного. Після 2010 року було багато суперечок і непорозумінь щодо застосування такого критерія, як обачність, який широко застосовувався раніше, а з 2010 року був вилучений. Щоб вирішити цю проблему в новій редакції окремо було зазначено, що нейтральність представлення інформації має спиратись на обачність: тобто інформація повинна представлятись таким чином, щоб активи та доходи не завищувалися, а зобов'язання та витрати не применшувалися [3, п. 2.16].

Посилювальні характеристики не забезпечують корисність, а тільки її посилюють з точки зору користувачів.

Надання можливості користувачу перевірити наведені у звітності дані дає впевненість йому в тому, що наведена інформація є правдивою. З цією метою доречно розкривати інформацію про основоположні припущення, методи компіляції інформації та інші чинники та обставини, що підтримують цю інформацію [3, п. 2.32].

Задля забезпечення своєчасності стандарти накладають певні обмеження на терміни оприлюднення інформації або ж на застосовувані процедури, оскільки чим давніша інформація, тим вона менш корисна для користувача.

Зіставність і зрозумілість мають той самий зміст, що і в національному ПСБО.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можемо зробити наступні висновки.

Рис. 2 Склад якісних характеристик фінансової звітності за МСФЗ

Як бачимо, національна система якісних характеристик є набагато простішою і менш глибою, ніж аналог в МСФЗ. Вона практично не змінювалась з моменту реформування вітчизняного обліку в 2000 році. Але ж за цей час економічні умови функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання суттєво змінилися, а вимоги до розкриття необхідної інформації заалишаються все тими ж. Половина (дві з чотирьох) вітчизняних якісних характеристик вважаються вже не такими й важливими, і є тільки посилювальними з точки зору міжнародних стандартів. Все це свідчить про необхідність перегляду складу якісних характеристик в системі ПСБО з метою їх удосконалення і осучаснення для кращого задоволення потреб користувачів.

Список використаних інформаційних джерел

1. НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>;
2. Концептуальна основа фінансової звітності (в редакції 2010 року) URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/Konceptualna-osnova.pdf>;
3. Концептуальна основа фінансової звітності (в редакції 2018 року) URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH%20\(2\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH%20(2).pdf)